

Raport statistic - 2022 -

Sistemul de probațiune este format din Direcția Națională de Probațiune, care funcționează la nivel central, și structuri teritoriale care includ cele 42 servicii de probațiune, precum și sediile secundare ale acestora.

Principalele activități ale consilierilor de probațiune, care lucrează în structurile teritoriale, sunt:

- Oferirea de evaluări psiho-sociale procurorilor și judecătorilor, pentru luarea celor mai potrivite decizii judecătorești (întocmirea referatelor și rapoartelor de evaluare), și
- Oferirea de control și sprijin persoanelor sancționate penal, în comunitate (adulților pentru care judecătorul a amânat aplicarea pedepsei, a suspendat executarea pedepsei sub supraveghere sau a înlocuit amenda penală cu munca neremunerată în folosul comunității, și unei părți a liberaților condiționați, respectiv minorilor sancționați cu măsuri educative neprivative de libertate și minorilor liberați din centre educative sau de detenție).

Prin supravegherea anuală a peste 100 000 persoane sancționate penal, în comunitate, și prin coordonarea muncii neremunerate în folosul comunității pentru aproximativ trei sferturi dintre aceste persoane, respectiv prin aplicarea sau coordonarea aplicării de programe de reintegrare socială pentru aproape două treimi dintre aceste persoane, **consilierii de probațiune din cele 42 servicii de probațiune se recomandă ca o importantă resursă a sistemului corecțional, ținând cont și de faptul că pentru o persoană supravegheată costul este de peste 50 de ori mai mic decât pentru o persoană deținută¹.**

În cele ce urmează, este prezentată o foarte scurtă sinteză a rezultatelor principalelor activități desfășurate de consilierii de probațiune, în anul 2022.

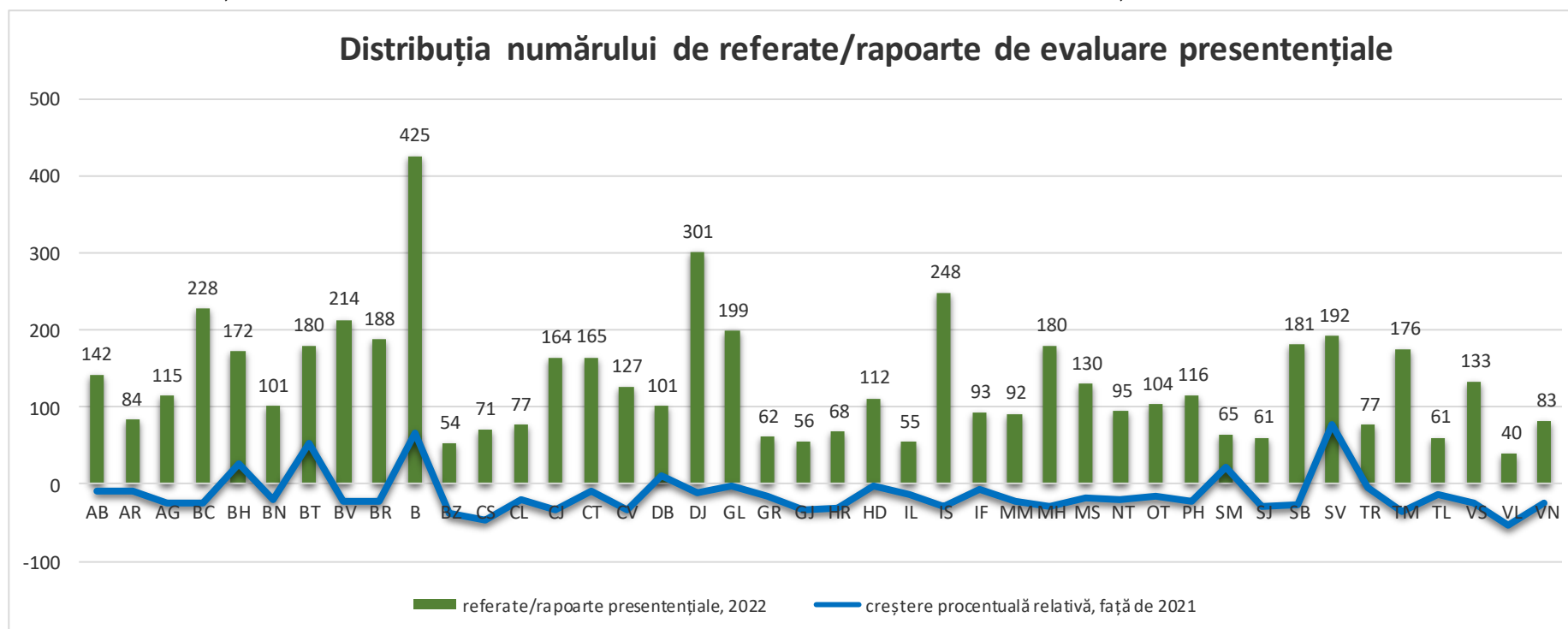
¹ Pentru anul 2021, raportul dintre costul anual privind o persoană supravegheată și costul anual al unei persoane deținute a fost calculat la valoarea 53 (utilizând datele disponibile la https://wp.unil.ch/space/files/2023/06/230626_SPACE-I_2022_FinalReport.pdf), iar pentru anul 2022 același raport a fost estimat la valoarea 51 (utilizând datele disponibile la <https://anp.gov.ro/wp-content/uploads/2023/03/Raport-de-activitate-ANP-2022-1.pdf>)

I. Întocmirea referatelor și rapoartelor de evaluare

Numărul referatelor și rapoartelor de evaluare întocmite în anul 2022 este de 10022 (o diminuare cu aproximativ 9%, față de anul 2021), la care s-au adăugat 1460 recomandări/propuneri realizate pentru comisiile din unitățile penitenciare (o creștere cu aproximativ 80%, față de anul 2021).

I.1. Referatele și rapoartele de **evaluare prezentențială** reprezintă aproximativ 55% din totalul referatelor și rapoartelor de evaluare întocmite de consilierii de probațiune în anul 2022.

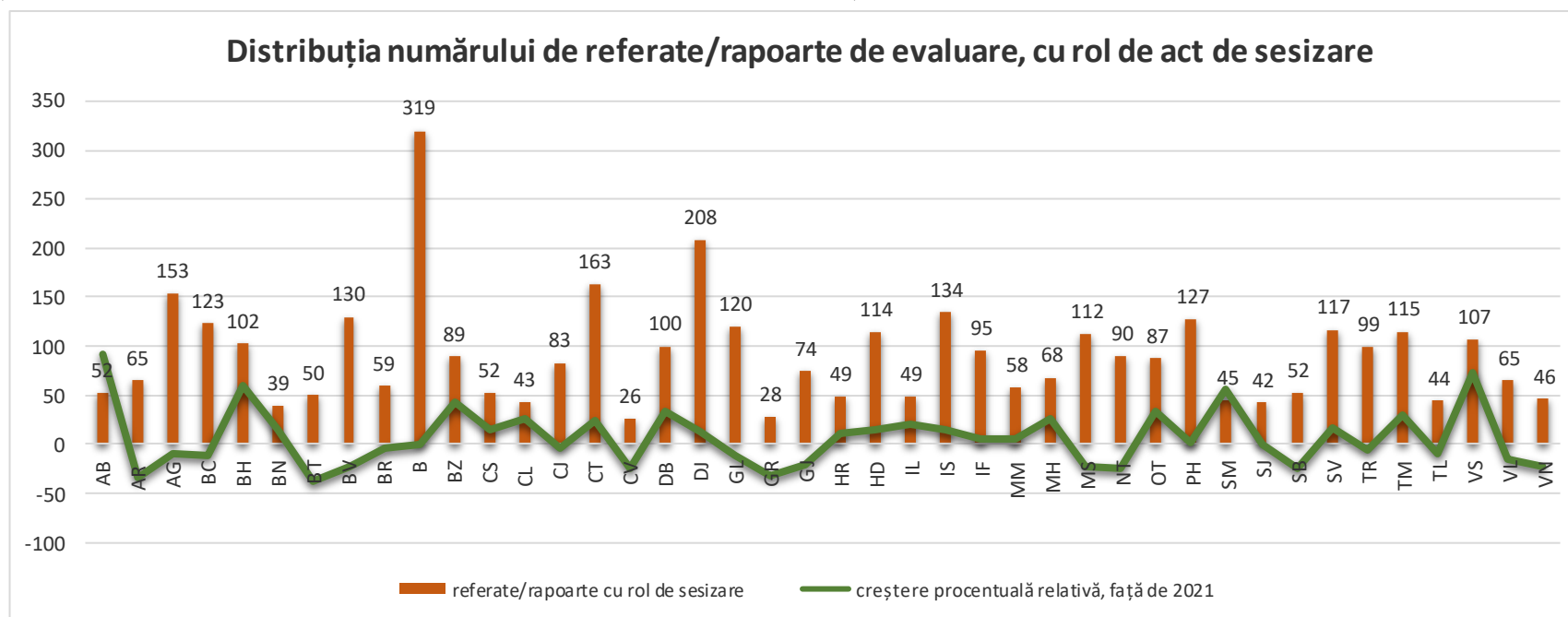
Urmărind linia albastră, în imaginea detaliată de mai jos, se pot observa local unele modificări procentuale relative (ale numărului de referate și rapoarte prezentențiale întocmite în anul 2022, față de cel din 2021), precum cea înregistrată în Serviciul de probațiune Suceava (în care această activitate a crescut cu 78%, în anul 2022, față de 2021) sau cea înregistrată în Serviciul de probațiune Vâlcea (în care această activitate a scăzut cu 52%, în anul 2022, față de 2021):

Media referatelor/rapoartelor de evaluare prezentențiale întocmite de un consilier de probațiune în anul 2022 este 8,8 (în comparație cu media din anul 2021: 9,37) - în continuare, mai mare decât media europeană, de 5,8² referate sau rapoarte de evaluare prezentențiale / consilier de probațiune.

I.2. Numărul referatelor și al rapoartelor de evaluare întocmite pentru sesizarea încălcării unor obligații sau pentru solicitarea modificării unor obligații, ori pentru sesizarea încălcării unor măsuri de supraveghere s-a păstrat constant, la nivel general, în anul 2022 (3793), față de cel din anul 2021 (3730).

Urmărind linia verde, în imaginea detaliată de mai jos, se pot observa local unele modificări procentuale relative (ale numărului de astfel de referate și rapoarte întocmite în anul 2022, față de cel din 2021), precum cea înregistrată în Serviciul de probațiune Alba (în care această activitate a crescut cu 93%, în anul 2022, față de 2021) sau cea înregistrată în Serviciul de probațiune Botoșani (în care această activitate a scăzut cu 37%, în anul 2022, față de 2021):

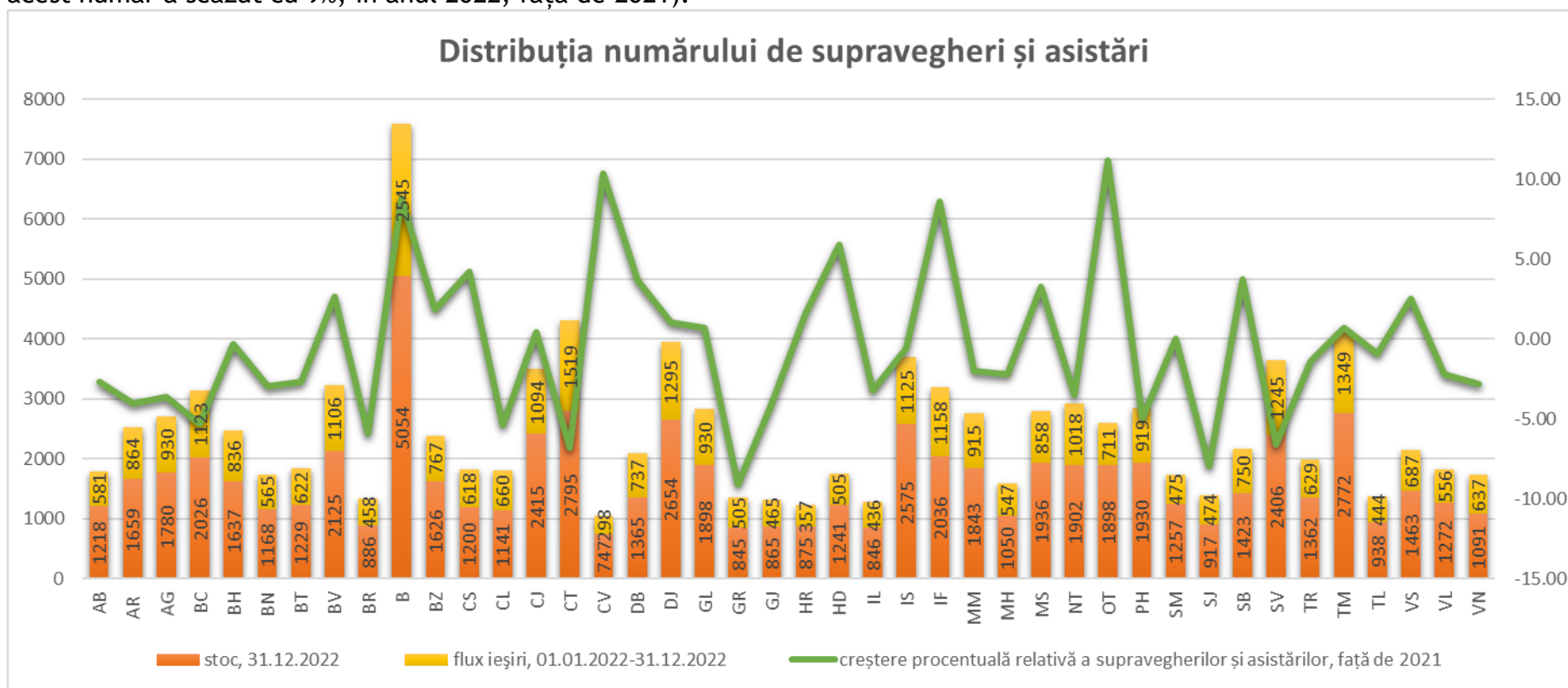

² Media europeană este redată din ultimul raport SPACE II disponibil, https://wp.unil.ch/space/files/2023/07/SPACE-II_2022_230523.pdf, în care sunt conținute informații despre activitățile din anul 2021.

II. Supravegherea și asistarea persoanelor sancționate în comunitate

II.1. Numărul total al supravegheților și asistărilor administrate de consilierii de probațiune în anul 2022 (stoc la 31.12.2022 + flux de ieșiri din perioada 01.01.2022 - 31.12.2022) s-a păstrat constant, la nivel general, 103 815 (înregistrându-se o scădere mai mică de 0,1%, față de anul 2021).

Urmărind linia verde, în imaginea detaliată de mai jos, se pot observa local unele modificări procentuale relative (ale numărului de supravegheți și asistări administrate în anul 2022, față de cel din 2021), precum cea înregistrată în Serviciul de probațiune Olt (în care acest număr a crescut cu 11%, în anul 2022, față de 2021) sau cea înregistrată în Serviciul de probațiune Giurgiu (în care acest număr a scăzut cu 9%, în anul 2022, față de 2021):

II.2. Numărul mediu al supravegheților (din stoc supravegheți, fără a lua în considerare fluxul ieșirilor din supraveghețe) care erau în grija unui consilier de probațiune - manager de caz, la data de 31.12.2022, era 104,47³.

II.3. Modalități de încheiere a supravegheții

O măsură parțială a eficacității intervențiilor pe durata supravegheții este reprezentată prin proporția persoanelor care au respectat măsurile și obligațiile impuse prin hotărârea judecătorească, de-a lungul întregului termen de supraveghețe. În mod uzual, această categorie de persoane este denumită, *Expirat / Successfully Terminated*, iar în anul 2022 s-a înregistrat procentul de 87,48%⁴.

Alte modalități de încheiere a supravegheții sunt:

- *Încălcare / Pre-release Failure: Technical* (0,86%⁵, revocări cauzate de încălcări de obligații / măsuri de supraveghețe),
- *Sistemic* (8,09%, anulări, casări ale sentințelor inițiale, constatări ale lipsei de competență ș.a.),
- *În timpul / Pre-release Failure: New Crime* (1,75%, revocări cauzate de comiterea de infracțiuni, pe durata supravegheții),
- *Decese* (1,65%⁶, decese înregistrate pe durata supravegheții).

³ Potrivit informațiilor cuprinse în https://wp.unil.ch/space/files/2023/07/SPACE-II_2022_230523.pdf, referitoare la activitățile din anul 2021, România era plasată între primele trei state în privința raportului dintre numărul de supravegheți (stoc) și totalul angajaților din sistemul de probațiune

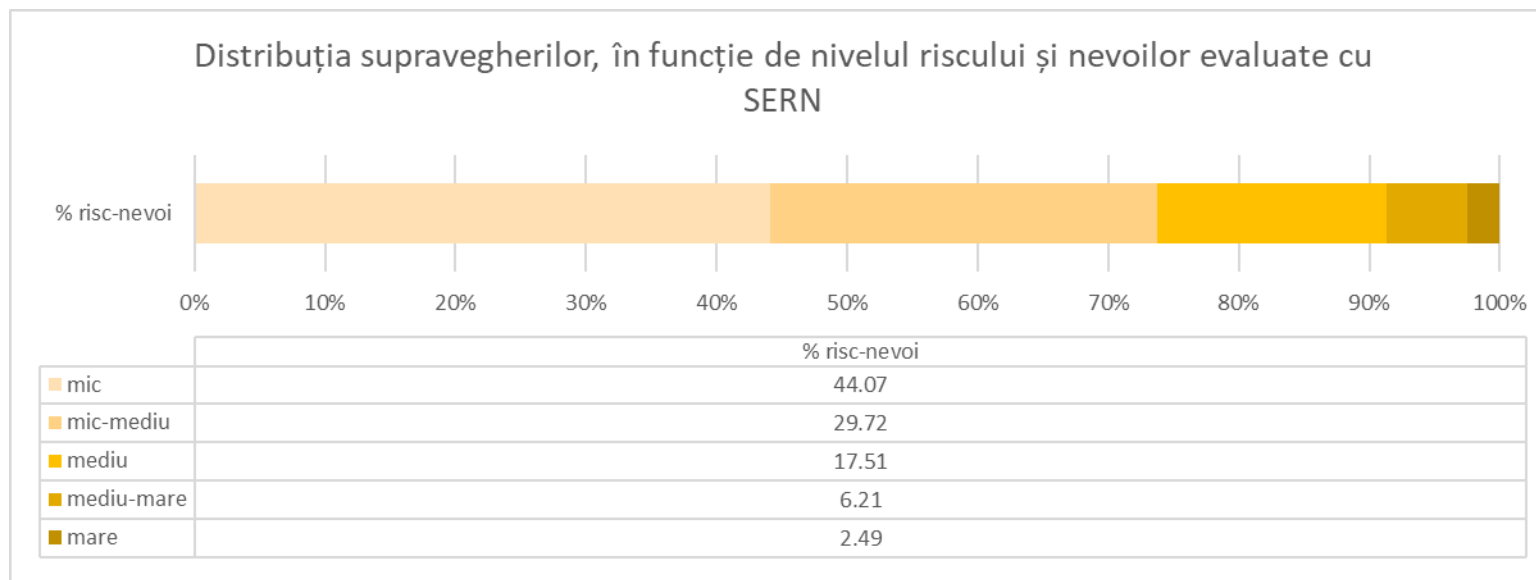
⁴ Valoarea indicatorului este superioară mediei europene, de 78,9%, redată din ultimul raport SPACE II disponibil, https://wp.unil.ch/space/files/2023/07/SPACE-II_2022_230523.pdf, în care sunt conținute informații despre activitățile din anul 2021.

⁵ Valoarea indicatorului este de peste 8 ori mai mică decât media europeană, de 6,9%, redată din ultimul raport SPACE II disponibil, https://wp.unil.ch/space/files/2023/07/SPACE-II_2022_230523.pdf, în care sunt conținute informații despre activitățile din anul 2021.

⁶ Valoarea indicatorului cu 65% mai mare, față de media europeană, redată din ultimul raport SPACE II disponibil, https://wp.unil.ch/space/files/2023/07/SPACE-II_2022_230523.pdf, în care sunt conținute informații despre activitățile din anul 2021.

II.4. Nivelul riscului și nevoilor

Evaluarea persoanelor sancționate penal, în comunitate, aflate în evidențele serviciilor de probațiune la 31.12.2022, realizată cu *Scala de Evaluare a Riscului și Nevoilor (SERN)*⁷, poate fi sintetizată în felul următor:

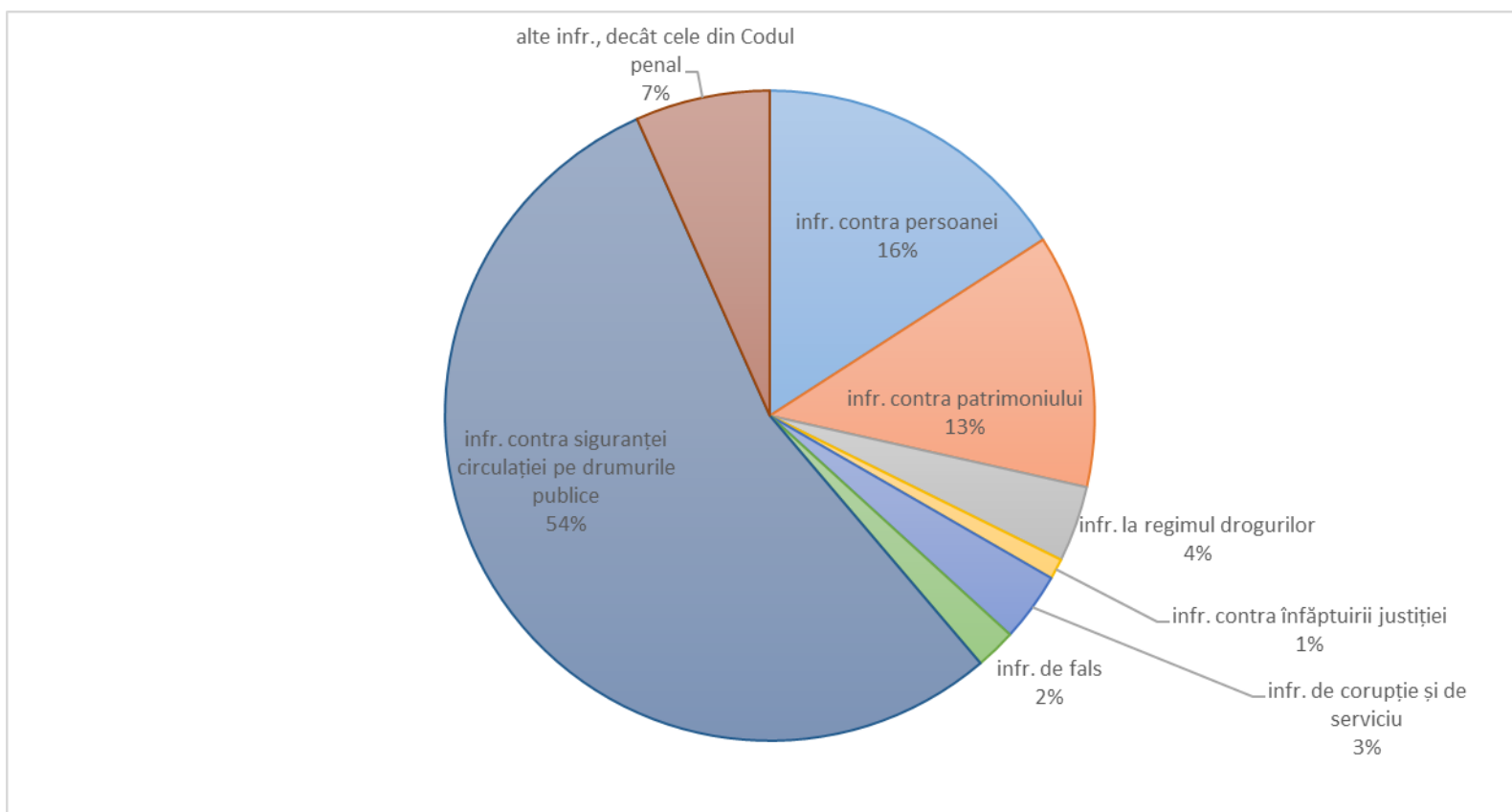

Privind doar la cazurile evaluate la nivel mic, al riscului și nevoilor (care reprezintă 44% dintre cazurile evaluate cu SERN), se observă o disproporționat de severă impunere a obligațiilor, prin sentința penală:
58% dintre acestea sunt obligate să frecventeze cel puțin un program de reintegrare socială și
74% sunt obligate să muncească neremunerat în folosul comunității.

⁷ SERN este un instrument de lucru pus la dispoziția fiecărui consilier de probațiune – manager de caz, elaborat și validat pentru populația din România, prin contribuția esențială a reprezentanților Serviciului Corecțional din Canada.

II.5. Tipuri de infracțiuni pentru care au fost sancționate penal persoanele aflate în evidențele serviciilor de probațiune

Între cele aproape 50 sisteme de probațiune care au comunicat date și informații pentru ultimul raport statistic anual disponibil, *Council of Europe Annual Penal Statistics - SPACE II - 2022* (posibil de consultat la https://wp.unil.ch/space/files/2023/07/SPACE-II_2022_230523.pdf), sistemul românesc de probațiune este cel care lucrează cu cea mai mare proporție de persoane care au fost sancționate penal pentru comiterea de infracțiuni contra siguranței pe drumurile publice.

II.6. Costuri anuale cu persoane condamnate/sanctionate penal

În anul 2022, costul mediu cu o persoană supravegheată (sanctionată penal, în comunitate), a fost 303,17 Euro.

Raportul mediu, al bugetului/persoană supravegheată, este calculat prin raportarea întregului buget alocat probațiunii, la numărul persoanelor supravegheate înregistrate la 31 decembrie, fără a include numărul semnificativ (peste 10 000) al referatelor/rapoartelor de evaluare; în alte cuvinte, calculul este realizat în ipoteza că sistemul de probațiune are doar activitate de asistare și supraveghere cu persoanele sanctionate în comunitate.

Măsurile și sancțiunile comunitare, pe care sistemul de probațiune le gestionează, presupun un cost mult redus, în comparație cu sancțiunile pe care sistemul penitenciar le administrează.

Beneficiile pe care măsurile și sancțiunile comunitare le aduc pot fi înțelese în mai mare măsură, dacă ținem cont de faptul că persoanele astfel sanctionate sunt parte activă în efortul de reintegrare socială:

- aproape jumătate dintre persoanele aflate în evidențele serviciilor de probațiune sunt ocupate profesional, fiind implicate în activități legale, constructive și aducătoare de venituri impozabile;
- trei sferturi dintre persoanele aflate în evidențele serviciilor de probațiune muncesc neremunerat în folosul comunității, potrivit obligației impuse prin hotărâre judecătorească.